DOMSTOLENS DOM (Anden Afdeling)

15. september 2011 *

I de forenede sager C-180/10 og C-181/10,

angående to anmodninger om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Naczelny Sąd Administracyjny (Polen) ved afgørelser af 9. marts 2010, indgået til Domstolen den 9. april 2010, i sagerne

Jarosław Słaby

mod

Minister Finansów (sag C-180/10),

og

Emilian Kuć,

* Processprog: polsk.

Halina Jeziorska-Kuć

mod

Dyrektor Izby Skarbowej w Warszawie (sag C-181/10),

har

DOMSTOLEN (Anden Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, J.N. Cunha Rodrigues, og dommerne A. Arabadjiev (refererende dommer), U. Lõhmus, A. Ó Caoimh og P. Lindh,

generaladvokat: J. Mazák
justitssekretær: A. Calot Escobar,

efter at der er afgivet indlæg af:

— Emilian Kuć og Halina Jeziorska-Kuć ved radcy prawni W. Modzelewski

— den polske regering ved M. Szpunar, som befuldmægtiget

— Europa-Kommissionen ved D. Triantafyllou og K. Herrmann, som befuldmægtigede,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 12. april 2011,

afsagt følgende

Dom

1 Anmodningerne om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af dels artikel 4, stk. 1 og 2, i Rådets sjette direktiv 77/388/EØF af 17. maj 1977 om harmonisering af medlemsstaternes lovgivning om omsætningsafgifter — Det fælles merværdiafgiftssystem: ensartet beregningsgrundlag (EFT L 145, s.1), som ændret ved Rådets direktiv 2006/98/EF af 20. november 2006 (EUT L 363, s. 129, herefter »sjette direktiv«), dels artikel 9, stk. 1, artikel 16 samt artikel 295, stk. 1, nr. 3), i Rådets direktiv 2006/112/EF af 28. november 2006 om det fælles merværdiafgiftssystem (EUT L 347, s. 1), som ændret ved Rådets direktiv 2006/138/EF af 19. december 2006 (EUT L 384, s. 92, herefter »momsdirektivet«).

2 Anmodningerne er indgivet under to sager mellem for det første Jarosław Słaby og Minister Finansów (finansministeren) (sag C-180/10), og for det andet Emilian Kuć og Halina Jeziorska-Kuć (herefter »ægteparret Kuć«) på den ene side og Dyrektor

Izby Skarbowej w Warszawie (direktøren for skattemyndigheden i Warszawa) på den anden side (sag C-181/10) vedrørende spørgsmålet om, hvorvidt overdragelserne af flere grundstykker til bebyggelse skal pålægges merværdiafgift (herefter »moms«).

Retsforskrifter

EU-retten

3 Momsdirektivet har i overensstemmelse med sine artikler 411 og 413 fra og med den 1. januar 2007 ophævet og erstattet EU-lovgivningen på momsområdet, navnlig sjette direktiv. Ifølge første og tredje betragtning til momsdirektivet var denne omarbejdning af sjette direktiv nødvendig med henblik på at præsentere bestemmelserne på området for harmonisering af medlemsstaternes momslovgivninger på en klar og rationel måde i en struktur og affattelse, der er tillempet på en måde, så det i princippet er uden materielle ændringer. Bestemmelserne i momsdirektivet er således i alt væsentligt identiske med de tilsvarende bestemmelser i sjette direktiv.

4 I henhold til momsdirektivets artikel 2, stk. 1, litra a), som i det væsentlige gengiver ordlyden af sjette direktivs artikel 2, nr. 1), »[er] levering af varer, som mod vederlag foretages på en medlemsstats område af en afgiftspligtig person, der handler i denne egenskab, [momspligtige]«.

5 Momsdirektivets artikel 9, stk. 1, hvis ordlyd i det væsentlige svarer til ordlyden af sjette direktivs artikel 4, stk. 1 og 2, bestemmer:

»Ved »afgiftspligtig person« forstås enhver, der selvstændigt og uanset stedet udøver økonomisk virksomhed uanset formålet med eller resultatet af den pågældende virksomhed.

Ved »økonomisk virksomhed« forstås alle former for virksomhed som producent, handlende eller tjenesteyder, herunder minedrift og landbrug, samt virksomhed inden for liberale og dermed sidestillede erhverv. Ved økonomisk virksomhed forstås navnlig udnyttelse af materielle eller immaterielle goder med henblik på opnåelse af indtægter af en vis varig karakter.«

6 Momsdirektivets artikel 12, stk. 1 og 3, som i det væsentlige gengiver ordlyden af sjette direktivs artikel 4, stk. 3, indeholder følgende bestemmelser:

»1. Medlemsstaterne kan som afgiftspligtig person anse enhver, der lejlighedsvis udfører en transaktion henhørende under de i artikel 9, stk. 1, andet afsnit, omhandlede former for virksomhed og især en enkelt af følgende transaktioner:

[…]

b) levering af en byggegrund

[…]

3. Ved anvendelsen af stk. 1, litra b), forstås ved »byggegrunde« grunde, hvad enten de er byggemodnet eller ikke, når de af medlemsstaterne betragtes som sådanne.«

7 Momsdirektivets artikel 16, stk. 1, der i det væsentlige svarer til sjette direktivs artikel 5, stk. 6, har følgende ordlyd:

»Det forhold, at en afgiftspligtig person fra sin egen virksomhed udtager en vare, som han vil anvende til privat brug for sig selv eller for sit personale, eller som han overdrager vederlagsfrit, eller i øvrigt benytter til et for virksomheden uvedkommende formål, sidestilles med levering af varer mod vederlag, såfremt varen eller de bestanddele, som den er sammensat af, har givet ret til fuldt eller delvist fradrag af momsen.«

8 I kapitel 2 i afsnit XII definerer momsdirektivets artikel 295, stk. 1, nr. 1) og 3) — i lighed med sjette direktivs artikel 25, stk. 2, første og tredje led — en »landbruger« som en »afgiftspligtig person, der udøver sin virksomhed som led i en landbrugs-, skovbrugs- eller fiskeribedrift«, og en »standardsatslandbruger« som en »landbruger, på hvem den i [det ovennævnte] kapitel omhandlede standardsatsordning finder anvendelse«.

9 Momsdirektivets artikel 296, stk. 1, der svarer til sjette direktivs artikel 25, stk. 1, fastsætter:

»Medlemsstaterne kan for landbrugere, for hvilke anvendelsen af den almindelige momsordning eller i givet fald den i kapitel 1 omhandlede særordning vil give vanskeligheder, anvende en standardsatsordning, der tager sigte på at godtgøre den momsbelastning, der er blevet pålagt varer og ydelser indkøbt af standardsatslandbrugere i henhold til bestemmelserne i dette kapitel.«

Nationale bestemmelser

10 Artikel 15, stk. 1, 2, 4 og 5, i lov af 11. marts 2004 om skat og afgifter på varer og tjenesteydelser (herefter »momsloven«) bestemmer:

»1. Som afgiftspligtig person anses juridiske personer, organisatoriske enheder uden status som juridisk person og fysiske personer, der selvstændigt udøver økonomisk virksomhed som omhandlet i stk. 2 uanset formålet med eller resultatet af den pågældende virksomhed.

2. Som økonomisk virksomhed anses alle former for virksomhed som producent, handlende eller tjenesteyder, herunder minedrift og landbrug, samt virksomhed inden for liberale eller tilsvarende erhverv, herunder også når handlingen foretages en enkelt gang, men under omstændigheder, der viser, at hensigten er at udøve handlingen hyppigt. Som økonomisk virksomhed anses ligeledes transaktioner, der omfatter udnyttelse af materielle eller immaterielle goder med henblik på opnåelse af indtægter af en vis varig karakter.

[…]

4. For så vidt angår fysiske personer, der udelukkende udøver deres virksomhed som led i en landbrugs-, skovbrugs- eller fiskeribedrift, forstås ved afgiftspligtig person de personer, som har udfyldt en registreringsanmeldelse som omhandlet i artikel 96, stk. 1.

5. Bestemmelsen i stk. 4 finder tilsvarende anvendelse på fysiske personer, der udelukkende udøver landbrugsvirksomhed under andre omstændigheder end de i stykket nævnte.«

11 Momslovens artikel 43, stk. 1, nr. 3) og 9), lyder:

»1. Følgende transaktioner er momsfrie:

[…]

3) en standardsatslandbrugers levering af landbrugsprodukter fra egen landbrugsvirksomhed og en standardsatslandbrugers levering af ydelser på landbrugsområdet

[…]

9) levering af ubebyggede grunde med undtagelse af byggegrunde, der er udlagt til bebyggelse.«

Tvisterne i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

Sag C-180/10

12 Jarosław Słaby erhvervede i 1996 som privatperson, der ikke udøvede nogen økonomisk virksomhed, et areal, som i henhold til den på det tidspunkt gældende lokalplan var klassificeret som landbrugsareal. Mellem 1996 og 1998 anvendte han arealet til landbrugsvirksomhed, men ophørte med denne virksomhed i 1999.

13 I 1997 blev den omhandlede lokalplan ændret, således at det pågældende areal fra da af blev udlagt til bebyggelse med ferieboliger. Som følge af denne ændring udstykkede Jarosław Słaby arealet i 64 parceller, som han fra 2000 løbende påbegyndte at sælge til private.

14 Jarosław Słaby fremsatte den 17. september 2007 en anmodning til Minister Finansów om en individuel fortolkning med henblik på at få oplyst, om udstykningen af et areal i parceller, efterfulgt af overdragelsen af disse til forskellige købere, på baggrund af momslovens artikel 15, stk. 1, skal betragtes som momspligtige transaktioner.

15 I sit fortolkningssvar af 13. december 2007 oplyste Minister Finansów, dels at de omhandlede transaktioner udgjorde en økonomisk virksomhed, for så vidt som landbrugeren i henhold til momsloven er en afgiftspligtig person, der udøver økonomisk virksomhed, dels at omfanget og rækkevidden af de påtænkte transaktioner samt det forhold, at arealet blev udstykket i parceller, pegede på, at Jarosław Słaby havde til hensigt at foretage gentagne salg.

16 Jarosław Słaby iværksatte appel af denne afgørelse. Minister Finansóws fortolkning blev ikke tiltrådt af Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie, idet denne fastslog, at det ikke fremgik af sagens faktiske omstændigheder, at Jarosław Słaby udøvede økonomisk virksomhed på ejendomstransaktionsområdet eller havde en sådan virksomhed for øje, men at han drev landbrug, hvilket på daværende tidspunkt ikke var momspligtigt. Ifølge retten er der ikke noget, der giver grundlag for at fastslå, at arealet blev erhvervet med henblik på videresalg, eftersom det blev erhvervet til landbrugsvirksomhed, og eftersom det blev brugt dertil. Udstykningen og salget af parcellerne var en følge af en ændring i lokalplanen, som Jarosław Słaby ikke er ansvarlig for. Ifølge retten handlede sagsøgeren i hovedsagen derfor ikke som handlende, da han erhvervede det pågældende areal.

17 Minister Finansów har ved den forelæggende ret iværksat kassationsanke til prøvelse af dommen afsagt af retten i første instans. Da det omhandlede areal er blevet erhvervet med henblik på landbrugsproduktion, gøres det gældende, at arealet ikke udelukkende er blevet anvendt til Jarosław Słabys eget brug, men at det har været udlagt til landbrugsbedrift, og at det derfor tjente til udøvelse af økonomisk virksomhed.

18 Naczelny Sąd Administracyjny har under disse omstændigheder besluttet at udsætte sagen og at forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»Er en fysisk person, der har udøvet landbrugsvirksomhed på et bestemt areal, men som senere — som følge af en ændring af lokalplanen, der ikke er udtryk for hans vilje — har indstillet denne aktivitet og omdannet ejendommen til privat formue, og herefter udstykket arealet (i grundstykker beregnet til ferieboligbebyggelse) og påbegyndt salget heraf, af denne grund en momspligtig person som omhandlet i [momsdirektivets] artikel 9, stk. 1, […], samt artikel 4, stk. 1 og 2, i sjette direktiv 77/388/EØF, der har pligt til at beregne moms af sin handelsvirksomhed?«

Sag C-181/10

19 Ægteparret Kuć har siden 1996 været ejere af en landbrugsbedrift, der blev erhvervet som landbrugsareal uden byggeret. Frem til slutningen af 2006 anvendte de arealet til landbrugsvirksomhed, nemlig hesteopdræt og senere dyrkning af afgrøder til foder til deres dyr.

20 Efter modtagelsen af en fortolkning fra skatte- og afgiftsmyndigheden i 2004 lod ægteparret Kuć sig registrere som momspligtige, selv om deres bedrift ifølge dem selv var en del af deres private formue.

21 Efter en ændring i lokalplanen, der bevirkede, at det omhandlede areal fra da af blev udlagt til bebyggelse med boliger og forretninger, begyndte de, fra tid til anden og på ikke organiseret vis, at sælge dele af bedriften. Disse leveringer var momspligtige.

22 Ifølge ægteparret Kuć skulle disse leveringer ikke have været momspligtige, idet de hidrørte fra deres private formue. De indgav derfor en anmodning til chefen for det lokale skatte- og afgiftskontor i Wołomin om en skriftlig fortolkning i den forbindelse. I sit fortolkningssvar af 13. juni 2008 var nævnte chef af den opfattelse, at salget af arealerne udgjorde momspligtig levering af varer mod vederlag. Denne fortolkning blev tiltrådt af Dyrektor Izby Skarbowej w Warszawie.

23 Ægteparret Kuć anlagde herefter sag ved Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie til prøvelse af denne fortolkning. Efter sidstnævntes vurdering er levering af de omhandlede byggegrunde momspligtig, dels fordi disse grundstykker udgjorde en del af ægteparret Kuć' landbrugsvirksomhed, dels fordi ægteparret forestod de omhandlede leveringer i egenskab af handlende. Disse to omstændigheder begrunder uafhængigt af hinanden, at de omhandlede transaktioner er momspligtige.

24 Naczelny Sąd Administracyjny, ved hvilken ægteparret Kuć har iværksat kassationsanke, har indledningsvis bemærket, at ægteparret som landbrugere er omfattet af standardsatsordningen for momspålæggelse. Retten ønsker derfor oplyst, om salget af de pågældende byggegrunde kan betragtes som overdragelse af varer hidrørende fra deres private formue, når erhvervelsen af de omhandlede grundstykker ikke

har givet anledning til momsfradrag. Retten understreger i øvrigt, at de pågældende grundstykker ikke blot er blevet anvendt til at frembringe landbrugsprodukter, men også til privat brug for landbrugeren og hans familie.

25 Naczelny Sąd Administracyjny har under disse omstændigheder besluttet at udsætte sagen og at forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Finder [momsdirektivets] artikel 16 […] — hvorefter det forhold, at en afgiftspligtig person fra sin egen virksomhed udtager en vare, som han vil anvende til privat brug for sig selv eller i øvrigt benytter til et for virksomheden uvedkommende formål, kun kan sidestilles med levering af varer mod vederlag, såfremt varen har givet ret til fuldt eller delvist fradrag af momsen — anvendelse på en standardsatslandbruger — som omhandlet i dette direktivs artikel 295, stk. 1, nr. 3) — der sælger parceller, som han tidligere har benyttet til sin landbrugsvirksomhed, og som i kommunens lokalplan er udlagt til bebyggelse med boliger og forretninger, men som blev erhvervet som (momsfrit) landbrugsareal?

2) Skal en standardsatslandbruger — som omhandlet i [momsdirektivets] artikel 295, stk. 1, nr. 3) […] — der sælger parceller, som han tidligere har benyttet til sin landbrugsvirksomhed, og som i kommunens lokalplan er udlagt til bebyggelse med boliger og forretninger, men som blev erhvervet som (momsfrit) landbrugsareal, [i bekræftende fald] anses for en momspligtig person, der har pligt til at beregne moms af salget efter de almindelige regler?«

Om de præjudicielle spørgsmål

26 Med de præjudicielle spørgsmål, som behandles samlet, ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om en fysisk person, der har udøvet landbrugsvirksomhed

på et bestemt areal, som er erhvervet momsfrit, og som senere — som følge af en ændring af lokalplanen, der ikke er udtryk for personens vilje — er blevet omdannet til grundstykker beregnet til bebyggelse, skal anses for momspligtig, når vedkommende påbegynder salg af jordarealet. Den forelæggende ret ønsker endvidere oplyst, om en »standardsatslandbruger« som omhandlet i momsdirektivets artikel 295, stk. 1, nr. 3), under sådanne omstændigheder skal anses for momsbetalingspligtig efter de almindelige regler, og om direktivets artikel 16 finder anvendelse på personen.

27 Det skal indledningsvis præciseres, at det fremgår af de omhandlede hovedsager, at en del af salgene fandt sted i en afgiftsperiode, der lå forud for Republikken Polens tiltrædelse af Den Europæiske Union. For så vidt angår anvendelsen af EU-retten i en ny medlemsstat har Domstolen imidlertid kun kompetence til at fortolke denne fra og med datoen for medlemsstatens tiltrædelse af Unionen (jf. bl.a. kendelse af 6.3.2007, sag C-168/06, Ceramika Paradyż, præmis 22). De følgende betragtninger angår således kun de transaktioner, der er udført efter datoen for Republikken Polens tiltrædelse af Unionen.

28 Det må endvidere bemærkes, at tvisterne i hovedsagerne vedrører en periode, hvor sjette direktiv og momsdirektivet successivt fandt anvendelse. Der er med henblik på at besvare de præjudicielle spørgsmål imidlertid ingen anledning til at sondre mellem bestemmelserne i de pågældende direktiver, idet de må anses for at have et i det væsentlige ens indhold i forbindelse med den fortolkning, Domstolen er blevet anmodet om i den foreliggende sag.

29 For så vidt angår realiteten fremgår det af forelæggelsesafgørelserne, at de i hovedsagerne omhandlede arealer — som følge af en ændring af lokalplanen, der ikke er udtryk for Jarosław Słabys eller ægteparret Kuć' vilje — er blevet omdannet til grundstykker til bebyggelse.

30 Momsdirektivets artikel 12, stk. 1, giver medlemsstaterne mulighed for som afgiftspligtig person at anse enhver, der lejlighedsvis udfører en transaktion henhørende under de i momsdirektivets artikel 9, stk. 1, andet afsnit, omhandlede former for virksomhed og især en enkelt levering af en byggegrund.

31 Den polske regering har gjort gældende, at den har gjort brug af den mulighed, som bestemmelsen har åbnet op for, ved i sin nationale lovgivning at indføre momslovens artikel 15, stk. 2, af hvilken det følger, at »[s]om økonomisk virksomhed anses alle former for virksomhed som producent, handlende eller tjenesteyder […], herunder også når handlingen foretages en enkelt gang, men under omstændigheder, der viser, at hensigten er at udøve handlingen hyppigt […]«.

32 Det fremgår imidlertid ikke af forelæggelsesafgørelserne, eller i øvrigt af ordlyden af den omhandlede momslovs artikel 15, stk. 2, om Republikken Polen rent faktisk har gjort brug af momsdirektivets artikel 12, stk. 1, hvilket det tilkommer den nationale ret at undersøge.

33 I den forbindelse skal det fremhæves, at den sidstnævnte bestemmelse fastsætter en mulighed, ikke en forpligtelse, for medlemsstaterne. For at kunne udnytte muligheden efter denne bestemmelse er medlemsstaterne derfor forpligtet til at beslutte at anvende bestemmelsen (jf. analogt dom af 4.6.2009, sag C-102/08, SALIX Grundstücks-Vermietungsgesellschaft, Sml. I, s. 4629, præmis 51 og 52).

34 Det følger af Domstolens faste praksis, at det ikke er noget krav for gennemførelsen af et direktiv i national ret, at direktivbestemmelserne gentages formelt og ordret i udtrykkelige, specielle lovbestemmelser, men tilstrækkeligt, at der foreligger en generel retlig ramme, såfremt denne faktisk sikrer en fuldstændig og tilstrækkeligt klar

og præcis anvendelse af direktivet (jf. analogt dommen i sagen SALIX Grundstücks-Vermietungsgesellschaft, præmis 40).

35 Såfremt den nationale ret fastslår, at den pågældende medlemsstat har gjort brug af den i momsdirektivets artikel 12, stk. 1, fastsatte bemyndigelse, skal levering af en byggegrund anses for momspligtig i medfør af den nationale lovgivning — uanset transaktionens permanente karakter eller spørgsmålet om, hvorvidt personen, der har foretaget leveringen, driver virksomhed som producent, handlende eller tjenesteyder — forudsat at transaktionen ikke udgør en indehavers almindelige udøvelse af sin ejendomsret.

36 I denne forbindelse fremgår det af retspraksis, at en indehavers almindelige udøvelse af sin ejendomsret ikke i sig selv kan betragtes som en økonomisk virksomhed (jf. dom af 20.6.1996, sag C-155/94, Wellcome Trust, Sml. I, s. 3013, præmis 32).

37 Det skal bemærkes, at antallet af og omfanget af salg ikke i sig selv er afgørende i det foreliggende tilfælde. Som Domstolen allerede har fastslået, kan omfanget af salg ikke være et kriterium for en sondring mellem en som privatperson handlende erhvervsdrivendes aktiviteter, der falder uden for dette direktivs anvendelsesområde, og en erhvervsdrivendes aktiviteter, hvis transaktioner udgør en økonomisk virksomhed. Domstolen har fremhævet, at betydelige salg også kan gennemføres af erhvervsdrivende, der handler som privatpersoner (jf. i denne retning Wellcome Trust-dommen, præmis 37).

38 På samme måde er det forhold, at den berørte forud for overdragelsen har foranstaltet udstykning af grunden med henblik på at få en bedre samlet pris herfor, ikke i sig selv afgørende, lige så lidt som det tidsrum, hvorover de omhandlede transaktioner spænder, eller størrelsen af de indtægter, som følger heraf. Samtlige disse omstændigheder kan nemlig indgå som led i forvaltningen af den berørtes personlige formue.

39 Dette er dog ikke tilfældet, såfremt den berørte aktivt tager skridt mod en økonomisk udnyttelse af grunde gennem mobilisering af midler, der svarer til dem, der anvendes af en producent, handlende eller tjenesteyder som omhandlet i momsdirektivets artikel 9, stk. 1, andet afsnit.

40 Sådanne aktive skridt kan bl.a. bestå i gennemførelse af bygge- og anlægsarbejde på disse arealer og gennemførelse af kendte markedsføringsmidler.

41 Da disse tiltag sædvanligvis ikke indgår som led i personlig formueforvaltning, kan levering af et grundstykke til bebyggelse i et sådant tilfælde ikke betragtes som en indehavers almindelige udøvelse af sin ejendomsret.

42 I tilfælde af at den forelæggende ret skulle fastslå, at Republikken Polen ikke har benyttet sig af muligheden i momsdirektivets artikel 12, stk. 1, ville der være anledning til at undersøge, om den i hovedsagen omhandlede transaktion er afgiftspligtig i henhold til momsdirektivets artikel 9, stk. 1.

43 Efter denne bestemmelses ordlyd er begrebet afgiftspligtig person defineret i relation til begrebet økonomisk virksomhed. Det er nemlig eksistensen af en sådan virksomhed, der begrunder kvalifikationen som afgiftspligtig person (jf. dom af 3.3.2005, sag C-32/03, Fini H, Sml. I, s. 1599, præmis 19).

44 Det bør i denne forbindelse erindres, at begrebet »økonomisk virksomhed« er defineret i momsdirektivets artikel 9, stk. 1, andet afsnit, som omfattende alle former for virksomhed som producent, handlende eller tjenesteyder og navnlig transaktioner,

der omfatter udnyttelse af materielle eller immaterielle goder med henblik på opnåelse af indtægter af en vis varig karakter.

45 Ifølge fast retspraksis kan erhvervelse og salg af et gode ikke udgøre en udnyttelse af en vare med henblik på opnåelse af indtægter af en vis varig karakter som omhandlet i momsdirektivets artikel 9, stk. 1, idet det eneste afkast af sådanne transaktioner er et eventuelt udbytte ved salget af varen. Sådanne transaktioner kan således i princippet ikke i sig selv være økonomisk virksomhed i direktivets forstand (jf. dom af 29.4.2004, sag C-77/01, EDM, Sml. I, s. 4295, præmis 58, og af 21.10.2004, sag C-8/03, BBL, Sml. I, s. 10157, præmis 39).

46 De i denne doms præmis 37-41 nævnte kriterier finder anvendelse.

47 For så vidt angår momsdirektivets artikel 16 skal det bemærkes, at den finder anvendelse — som det fremgår af dens ordlyd — når den omhandlede vare eller de bestanddele, som den er sammensat af, har givet ret til fuldt eller delvist fradrag af momsen. Det fremgår i denne forbindelse af forelæggelsesafgørelserne, at sagsøgerne i hovedsagen har erhvervet de pågældende arealer uden moms. Erhvervelsen af arealerne har dermed ikke givet anledning til noget momsfradrag. Det følger heraf, at artikel 16 ikke finder anvendelse i en situation som den, der foreligger i hovedsagerne.

48 I øvrigt er det forhold, at sagsøgerne i sag C-181/10 lod sig registrere som momspligtige underlagt standardsatsordningen som følge af deres landbrugsvirksomhed, uden betydning i forhold til de foregående betragtninger. Som den polske regering

og Europa-Kommissionen med rette har gjort gældende, forbliver andre af standardsatslandbrugere inden for rammerne af landbrugsdriften udførte transaktioner end levering af landbrugsprodukter og levering af tjenesteydelser på landbrugsområdet i den forstand, hvori udtrykkene er anvendt i momsdirektivets artikel 295, stk. 1, nemlig underlagt dette direktivs almindelige ordning (jf. dom af 15.7.2004, sag C-321/02, Harbs, Sml. I, s. 7101, præmis 31 og 36, og af 26.5.2005, sag C-43/04, Stadt Sundern, Sml. I, s. 4491, præmis 20).

49 Henset til de ovenstående betragtninger, skal de forelagte spørgsmål besvares med, at levering af et grundstykke beregnet til bebyggelse skal anses for momspligtig i medfør af en medlemsstats nationale lovgivning, såfremt denne stat har gjort brug af den i momsdirektivets artikel 12, stk. 1, fastsatte mulighed — uanset transaktionens permanente karakter eller spørgsmålet om, hvorvidt personen, der har foretaget leveringen, driver virksomhed som producent, handlende eller tjenesteyder — forudsat at transaktionen ikke udgør en indehavers almindelige udøvelse af sin ejendomsret.

50 En fysisk person, der har udøvet landbrugsvirksomhed på et bestemt areal, som senere — som følge af en ændring af lokalplanen, der ikke er udtryk for personens vilje — er blevet omdannet til grundstykker beregnet til bebyggelse, skal, når vedkommende påbegynder salg af jordarealet, ikke anses for momspligtig i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i momsdirektivets artikel 9, stk. 1, og artikel 12, stk. 1, såfremt salget indgår som led i forvaltningen af personens personlige formue.

51 Såfremt personen derimod med henblik på gennemførelse af salget aktivt påbegynder at tage skridt mod en økonomisk udnyttelse af grunde gennem mobilisering af midler, der svarer til dem, der anvendes af en producent, handlende eller tjenesteyder — som omhandlet i momsdirektivets artikel 9, stk. 1, andet afsnit — skal personen betragtes

som udøvende »økonomisk virksomhed« i den nævnte artikels forstand, og skal følgelig anses for en momspligtig person.

52 Det forhold, at personen er en »standardsatslandbruger« som omhandlet i momsdirektivets artikel 295, stk. 1, nr. 3), er herved uden betydning.

Sagsomkostningerne

53 Da sagens behandling i forhold til hovedsagernes parter udgør et led i de sager, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Anden Afdeling) for ret:

Levering af et grundstykke beregnet til bebyggelse skal anses for merværdiafgiftspligtig i medfør af en medlemsstats nationale lovgivning, såfremt denne stat har gjort brug af den mulighed, der er fastsat i artikel 12, stk. 1, i Rådets direktiv 2006/112/EF af 28. november 2006 om det fælles merværdiafgiftssystem, som ændret ved Rådets direktiv 2006/138/EF af 19. december 2006 — uanset transaktionens permanente karakter eller spørgsmålet om, hvorvidt personen, der har foretaget leveringen, driver virksomhed som producent, handlende eller

tjenesteyder — forudsat at transaktionen ikke udgør en indehavers almindelige udøvelse af sin ejendomsret.

En fysisk person, der har udøvet landbrugsvirksomhed på et bestemt areal, som senere — som følge af en ændring af lokalplanen, der ikke er udtryk for personens vilje — er blevet omdannet til grundstykker beregnet til bebyggelse, skal, når vedkommende påbegynder salg af jordarealet, ikke anses for merværdiafgiftspligtig i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i artikel 9, stk. 1, og artikel 12, stk. 1, i direktiv 2006/112, som ændret ved direktiv 2006/138, såfremt salget indgår som led i forvaltningen af personens personlige formue.

Såfremt personen derimod med henblik på gennemførelse af salget aktivt påbegynder at tage skridt mod en økonomisk udnyttelse af grunde gennem mobilisering af midler, der svarer til dem, der anvendes af en producent, handlende eller tjenesteyder — som omhandlet i artikel 9, stk. 1, andet afsnit, i direktiv 2006/112, som ændret ved direktiv 2006/138 — skal personen betragtes som udøvende »økonomisk virksomhed« i den nævnte artikels forstand, og skal følgelig anses for en merværdiafgiftspligtig person.

Det forhold, at personen er en »standardsatslandbruger« som omhandlet i artikel 295, stk. 1, nr. 3), i direktiv 2006/112, som ændret ved direktiv 2006/138, er herved uden betydning.

Underskrifter